

ÅRSHEFTE 2013

Å Byneset historielag

18. ÅRGANG

Sang til Byneset

mel: Barndomshjemmet

Bynesbygda ligg så fredelig og vakker
som ei halvøy i den lange Trondheimsfjord.
Her er åker, her er eng og bratte bakker
men er plaget litt av vinden i fra nord.
Som en bakgrund ligger heia der og lager
et naturlig skille mellom bygd og by.
I fra vannet gjennom skogen bekken jager
ned til salte bølger for å søke ly.

Her i bygda er det mange oldtidsminner
rike tradisjoner som er blitt oss kjær.
I fra Flakkskjæret til Gulosen vi finner
folk som trives, og som helst vil leve her.
Rundt i skogen springer både elg og hare
ut i fjorden svømmer laks og torsk og sei.
Så din bygdestatus den vil vi bevare
gamle Byneset, vi slår et slag for deg.

Berit S Berg

Vanskelig

Noe av det vanskeligste i verden er å vite hvilke broer man skal brenne og hvilke man skal krysse!

David Russel, amerikansk professor.

Innhold

Til alle Bynesinger	4
Klipp fra Adresseavisen år 1767	6
ETTERLYSNING til alle Bynesinger	6
Prisnivå festmusikk 1934	7
Før i tin	7
Dialektquiz / suttuarbe	8
Norsk kundgjørelsesetidende 25. mars 1885	8
Byneset historielag på sin andre Amerikatur til Midtvesten, USA.	10
Prins Valiants borg i Trondheim ?	21
Starten av Ungdomslaget De Unges Haab	22
Tanker ved freden	24
Årtusenets hittil største kulturbegivenhet på Byneset	26
Møte med Sharon Eggen Brown	28
Utedassen på Marken gård i bymarka forsvunnet	30
Byneset historielag sin kalender for 2014	30
Julenøtter 2013	34
Julegavetips	35

I redaksjonen

Inge Olav Berg og Erik Klomsten
 Bilder: Inge Olav Berg, John Solem,
 Torger Onsøyen.

Medlemskontingent

Kr 100,- pr. person.
 Se giroinnlegg i midten av heftet. Husk
 å skrive på hvem innbetalingen er fra og
 merke medlemskontingent eller gave.

Historielagets møter 2014

Årsmøte 3. mars 2014
 Vår møte 7. april 2014
 Begge i Rye skole og samfunnshus
 kl 1900.
 Historielagets arrangementer vil i tillegg
 til lagets hjemmeside og Facebook
 bli annonsert i Menighetsbaldet og
 idrettsbladet!

Har du en historie fra
 Byneset, eller noe lignende
 – lang eller kort, som
 du mener kan være av
 interesse for neste års
 juleblad, så er det bare å ta
 kontakt med Historielaget.

Til alle Bynesinger!

I skrivende stund har vi midten av november, Hilde har passert og det gikk ikke verst utover Byneset. Men bygda ligger grå og blaut og kvikksølvet er godt oppe på plussiden.

Snøen vi hadde noen dager i oktober er borte også på heiene, men den kommer nok igjen, og som årene går er ikke kuldegrader med snø og is like velkomne som før!

Historielaget startet med årsmøte 4. mars, som vanlig i Rye samfunnshus.

Gaute Myhre kåserte og viste bilder med temaet: "Bli med på en rundtur i Bymarka."

Han hadde også med boka han har skrevet: "Tidsbilder fra Bymarka" for salg, og den ble så populær at han reiste tomhendt heim.

Videre årsmøtesaker for historielaget og Onsøyhåggån, regnskap og valg.

Styret ble som følgende:

Leder og sekretær:	Torger Onsøyen
Nestleder	Ola Elvrum, kalenderansvarlig sammen med Solfrid Engen
Kasserer	Ingegjerd Opland
Styremedlem	Jarle Haugum, tar seg av lagets salg.
Styremedlem	Inge Olav Berg, med ansvar for Årshæftet sammen med
1. varamedlem	Erik Klomsten, som innkalles til alle styremøter.

Innkalt til styremøtene blir også Bjørn Haug, leder for Onsøyhåggån.

Vår møtet var 15. april.

Geotekniker Kåre Sand kåserte om emnet:

"Raser det mer på Byneset enn i andre bygder?" Konklusjonen ble vel at store deler av Trøndelag er rasutsatt.

Kåre Sand døde uventet 29. oktober. Han var da godt i gang med geologidelen til neste års Bygdebok, nr 8 i serien. Vi kjente han som positiv og hjelpsom, og som straks sa ja til å skrive for oss, enda han var "Bygutt."

Stadsbygd Mandssangerforening underholdt under ledelse av Øystein Løvli, som også dirigerer Seniorkoret her på Byneset. De imponerte oss nesten 80 fram-møtte med sin sang, og tross mange kor her på Byneset, er det lenge siden bygda hadde eget mannskor.

29. mai var vi på Byvandring med historiker Terje Bratberg. Vi møttes ved inngangen til Domkirka, startet med den og domkirkegården, og gikk gater og veiter forbi Vår Frue og ned til Krambugata. Der hadde vi en trivelig avslutning på Krambua.

Få kan som Terje Bratberg fortelle levende om byens historie, og som vanlig var han i "storslag." I år har han også vært hovedforfatter for "Byguiden, vandringer i Trondheim."

6. juni hadde vi besøk av Sør Trøndelag Historielag sitt styre, pluss representan-

ter fra styrene i de andre historielaga i Trondheim, oppe i Onsøyhåggån. De var alle imponert over plassen, beliggenheten og aktivitetene som foregår der. For historielaget er det fint å ha Onsøyhåggån som "representasjonsbolig," i alle fall på sommers tid!

Årets store satsing var uten tvil "En høstdag i Onsøyhåggån," lørdag 24. og søndag 25. august, med generalprøve fredag 23. med skoleklasser fra Rye og Spongdal skoler.

Det er skrevet mer om dette på annet sted i heftet.

Videre gjennomførte Byneset historielag sin andre tur til Midt-Vesten i USA 21. september til 6. oktober, også denne er omtalt på annen plass i Årshftet.

En helt annen sak som har opptatt styret i historielaget i flere år, er de mange vegnavnsakene på Byneset. Og her har vi fått mye kritikk, og sikkert med rette!

Spesielt når Leinstrandvegen går helt fram til Spongdal, og Bynesvegen slutter i Lausetkorsen på Rye, og veggen derfra har fått navnet Spongdalsvegen.

Men vi har også fått navn som er bifalt som Steinsgrenda fra Hangerslettvegen forbi Byneskirka til Stene Svensstu, og Mulegrenda i "Mulegrenda."

At Ringvålvegen går helt fram til Myrsundet, gjennom Gaustadgrenda, er heldigvis ikke styret i historielaget sin skyld. Det får noen andre ta på sin kappe!

Ellers er det som de sier på Kart- og oppmålingskontoret i Trondheim kommune, at vi må gjerne komme med forslag. Men

det er de som bestemmer!

I år hadde vi ordinært Høstmøte 4. november i Rye samfunnshus. Roar Wik og Sigurd Ellingsen viste filmen fra friluftsteateret i Onsøyhåggån, tatt opp lørdag 24. august av Nils Arne Haugum. Over 80 møtte opp, så mange var nok kommet for å se filmen.

Kaffespleis som vanlig og etterpå kåserte direktør for Norsk Rettsmuseum Johan Sigfred Helberg om museet, og "Nattmannens" gjøren og laden. Det måtte nok til de grader karakteriseres som et "lågstatusyrke," og ble oftest rekruttert av straffedømte.

Sivert Løvseth redegjorde for arbeidet med neste års bygdebok, nr. 8, og foreløpig den siste i vår bygdebokserie. Den skal omhandle alt fra geologi, steinalder med de første bynesinger, til dagens Byneset med små boligfelt og nedleggelse av det ordinære landbruket.

Olve Røstum, som er leder for komiteen for ny utgivelse av "Ord og uttrykk," tok for seg tanker om arbeidet med det.

Det ble en sein kveld!

Til slutt en takk for oppslutningen om historielaget, og til alle som har bidratt i lagets arbeid.

I år er det ikke få!

Medlemstallet er også høyere enn på lenge og har passert 250.

Ambisjonsnivået i laget er høgt, og krever stor innsats. Bygdebokprosjektet er et stort løft for et lite lag, men vi håper og tror at kommende slekter vil verdsette arbeidet som er utført!

For styret i Byneset historielag
Torger Onsøyen

Klipp fra Adresseavisen år 1767

I mandags blev for raadstueretten avsaugt dom i saken innstevt mod Anton Paris, hvorved han, for at have været medvider om en desertion, som endeel soldatere, av den her i byen liggende guarnison har forehaft, og til dens fuldbyrdelse solgt til en av dem noget krud. Er tildømt at rømme kongens riger og lande, og ifald han efter den ham ved dommen forelagte tiid, nemlig 6 uger, seg her skulde opholde, da at miste sin hals.

En her i staden opsagt sit boe.

Dødsfald

Frue Tordenschiold fød Schmitler, hr Capitain Tordenschiolds kiereste, død paa gaarden Flatsset den 22 Novembr. 30 aar gammel.

Hvor svalerne bive af om vinteren.

Det er bekient nok at svalerne om vinteren forlade deres sommer herberge og flyve bort, men det er ikke vitterligt eller afgjort, hvor de flyver hen. Den almindelige meening er, at de ikke flyver langt bort til andre lande, men naar man om vinteren seer dem i hobetal flyve til havet udover søer og floder, da de falder

ned derudi og synker til bunden, hvor de bliver uden liv og aande beliggende indtil vaaren kommer, da kulden og frosten gaaer bort, da skulde de ogsaa begynde at komme sig igien og kryber saa lige hen til bredden, hvor de tørrer deres fiedre og flyver op i landet. Dette skal undertiden ogsaa være besundet af fiskere, der om vinteren tillige med fiske tiid har optrakt mange svaler, som syntes at være ganske døde, men ere komne til live og har fløyet omkring, naar man har bragt dem ind i en varm stue, og ladet dem ligge en tiid lang ved kakkelovnen. Men saadant deres liv varer ikke længe, thi de dør strax igien, efterdi de i utide og imod deres natur ere blevne levende. Dersom det forholder sig saaledes, da er det noget besynderligt i naturen, at et fuldkomment dyr, som svalen, kan leve i saa mange maaneder ned i vandet uden aande og luft, uden hiertets bevægelse og uden al anden levende virkning, da dog samme er fød udi luften, og om sommeren ikke kan leve en time uden luft.

I.O.B.

ETTERLYSNING til alle Bynesinger

Hei
Jeg er landskapsarkitektstudent og skriver min masteravhandling om Byneset kirkegård. Jeg er tilknyttet Universitetet for miljø og biovitenskap, i Ås, Akershus. Tips til masteroppgave og case-område fikk jeg via Byplankontoret, Trondheim kommune.

I kommuneplanens arealdel for 2012-2024 er det satt av areal til utvidelse av Byneset kirkegård. Byplankontoret har gjort noen grovkisser her allerede, men detaljene er fortsatt ikke på plass. Det er her jeg som masterstudent kommer inn i bildet for å se på mulighetene og komme med ideer som kanskje kan brukes i neste

runde.

I og med at det er funnet spor etter menneskelig aktivitet fra steinalderen (Frøset) er det naturlig å se tilbake på førkristne gravskikker og dagens gravskikker for å planlegge framtidens gravplass.

Jeg har allerede vært på en spennende rundtur på Byneset, med Ingegjerd Opland, og tatt bilder av ulike gravhauger, gravrøyser og bautasteiner. Jeg har dyppedyknet i Statsarkivet, Trondheim byarkiv, Interkommunalt Arkiv Trøndelag (IKA), vært på mange tenkelige og utenkelige nettstedet i jakten på historisk materiell angående Byneset kirkegård. Så langt har jeg kommet tilbake til 1970 hva plantegninger av kirkegården angår, akvarell som viser kirken som et tydelig landemerke i 1907 og flyfoto fra 1947. Det jeg trenger hjelp til av dere Bynesinger er:

- Flyfoto av kirkegården eldre enn 1947
- Bilder som viser hvordan kirkegården så ut før moderniseringen på 1950-tallet, hvor det tydelig går frem hvordan gravminnene er organisert og om det var rammegraver, bautasteiner, søyler, obelisker, jernkors eller trekors.
- Malerier/trykk/akvareller som viser kirkegården før 1900, gjerne 1100 – 1800 tallet, alt er av interesse, for å få et overblikk over utviklingen.

Finner dere noe som kan være av interesse for å kartlegge den historiske utviklingen for Byneset Kirkegård er det bare å kontakte meg på mailadressen : hegetvete@yahoo.no, ringe eller sende sms på 92461147.

Mvh
 Hege Tvete
 Masterstudent ved ILP, UMB, Ås

Prisnivå festmusikk 1934

Kontrakt

Undertegnede inngår herved kontrakt med «Rolly Band» for musikk 2. juledag 1934 på ungdomslagets lokale på Byneset.

Prisen er kr. 40.- som blir å erlegge kontant samme kveld, samt smørbrød og kaffe kl 11.30

Før i tin

Juleminner fra gamle dager
 av Olve Røstum

Når va *før i tin*? Ja ein kainnj spør sæ om kor læng sea det må vǎrra førre det kainnj kailljas *før i tin*, eilljer i *gamle dager* som det hette på bokmål. Sjøl bynnje æ å bli så gammel at æ menne æ vaks opp *før i tin*.

Æ kom te i nettenfæmti, og barndommen minnj vart da på fæmti og sækstialet. Deinnj gǎngen va det butikk på Hangersletta. Byneset samvirkelag, Hangran filial. Di flestan sa bærre Filialn, men nǎnn sa Meieriet for huset va meieri førre det vart butikk. Når det lei mot jul vart det haft te julut-

stilljing í et lite naborom tå sjølve butik-krommet. Det va søye speinnjanas for oss ongan å sjå på leikå og ainnja teng som ittj fainnjtes í butikken eilljers í året. Og så koinnj vi ta på tengan og prøv dæm sánn ailljdeles forsektig. Æ kjæm spesielt í hau nå jultrepyinnjt, ein liten trompet te å hæng på jultreeet. Det let nárn bles ti árn, og æ tru aillj ongan på Sletta prøve-bles deijnn trompeten.

Æ vart konfirmert í nettenfæm-ogsæsti, og da vart æ plutsele vakse og skoillj gjørrå mainnjs arbe. Æ án far ha fjøsarbe om julkveilljn, ho mor ha nok me det som skoillj gjørrås innj. Det va jul ni fjøset å. Det va nyvaska, krøttera va rein og ha fått rikele med mat og va godæmt

og tefræs. Juldagsmárrán fekk a mor án far legg attpå. Æ ha fjøset ilein. Det va ei obeskrivele fin og spesiell oppleveis å gå át fjøse juldagsmárrán, særle vess det ha komme nysnø í løpet tå natta.

Aillj skoillj háillj sæ heim om juldán, men om ainnjdan kom einnjdele ainnjdagsfæsten innji ongdómshuset på Spongdala. Mang ongdómma ha verre utabøgdes heile hausten. Nánn ha gått på skule, verre í militæret eilljer fátt sæ arbe. Men de flestan ha komme heim te jul, så no koinnj ein træff kjentfólk og vænna.

Ja, æ minnjes my og mangt frá julfeiringa før í tin. Jultrefæsta og snøstorma, men det får várra tart ein ainnján gáng.

Dialektquiz / suttuarbe

Í fólge dialæktboka, «Ord og uttrykk frá Byneset» så e *suttuarbe* de sámmå som hainnjarbe í betydningen arbe som ein gjær når ein sett. Sjøl menne æ at *suttuarbe* å kainnj várrá litte alskens pusleri som du heillj på me. Æ ha haft te litte *suttuarbe* átt læsaran tå hæftet í form tå ein kryssord. For å várra litte mer moderne så kaillje æ det ein Quiz. Aillj oppgavan

e dialæktord som stár ti «Ord og uttrykk frá Byneset). Det loddrætte løysingsordet stár ittj ti botjen, men det finnj's í bestæmt form ti tæksta æ ha skrevve. Stekkord: Det e ittj no længer.

Løkke te. Det vanke premi át deinnj som føst bli trækt ut med rætt løysing.

Norsk kundgjørelsestidende 25. mars 1885

Første stillingsannonse som nákon gong var trykt på nynorsk (og den var skrevet av en Bynesing).

Lærarpost.

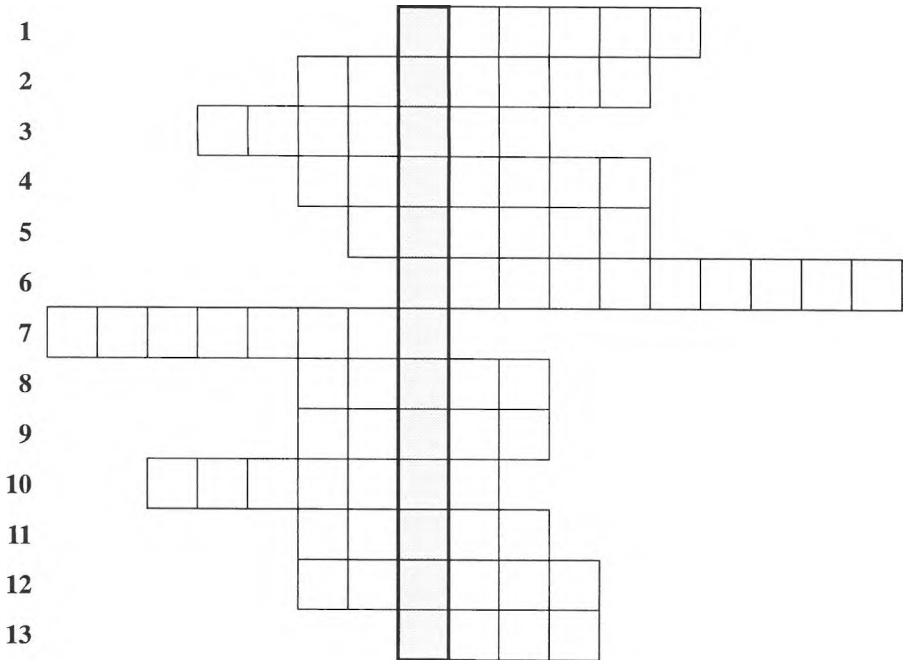
Í Bremanger herad er ein lærarpost ledug. For tida 35 vekor. For dei 32 av desse 8

kr. Veka forutan rikstilskotet (2 kr veka) og for dei 3 av deim har læraren havt 40 kr. av riksmidlar.

Fel desse 40 kr. bort, vert løna som for dei andre vekorne. Kosthald 3 □ kr. veka í heile skuletiden.

Omskjepnad og ombyte av skulekrinsen,

Dialektquiz

1 Vanskelig

2 Snurrebass

3 Tynn

4 Almanakk

5 Skøyter

6 Ørefik

7 Rengjøring i huset

8 Ha lyst

9 Strømpe

10 Sagflis

11 Uryddig, rotete

12 Uhyggelig, kaldt

13 Våge

Svar sendes Olve Røstum, Hangerslettvegen 682, 7070 Bosberg, eller olve@sanden-sondre.no

likeso op-og nedgang i skuletiden maa læraren finne seg i.

Skulen byrjer i haust.

Søkjarbrev, skrevet til Bergens «stiftsdi- rektion» sendes til skulenemden i Bre- minger innan 1ste. Mai d.a.

Ivar Høyem

I.O.B.

Jo eldre jeg blir, jo mer lytter jeg til folk som ikke sier så mye!

Germain Glidden

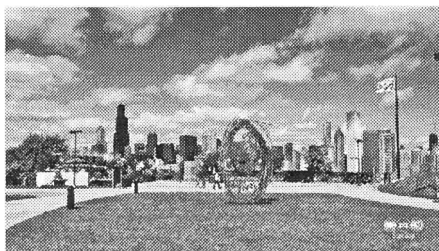
Byneset historielag på sin andre Amerikatur til Midtvesten, USA.

Etter noe nøling valgte Arne Håbjørg og undertegnede, etter at Frode Hove i Amerikabussen hadde overtalt oss, å gå for en ny tur til Midtvesten, bare to år etter den forrige.

Da hadde Frode lokket med samme guide som sist, Inger Torill Kirkeby, som vi var strålende fornøyd med.

De fleste på turen var bynesinger eller hadde tilknytning til bygda, men det var deltakere fra Romsdal i sør til Bodø i nord. Reiseruta ble todelt: 35 flaug om København, 16 om Amsterdam, men kom nesten samtidig til Chicago i staten Illinois hvor turen i Amerika startet. Vi skulle i alt innom 9 delstater. Og Inger Torill var på plass!

Søndag 22. september begynte med en guidet byrunde i Chicago, en amerikansk storby med Mills Tower på 442 meter, Amerikas høyeste skyskraper.

Chicago

Etter lunsj dro vi inn i staten Indiana til den lille byen La Porte. Det var her massemordersken Belle Gunnes, født Brynhild Poulsdatter Størset i 1859 i Innbygda

i Selbu, hadde svinefarmen sin.

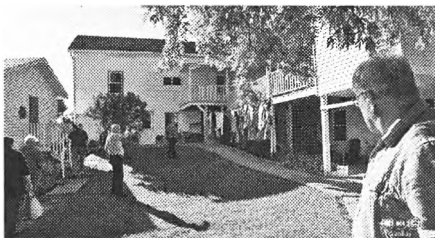
Vi besøkte La Porte County Historical Society Museum som har en avdeling viet Belle Gunnes, og møtte Belle Gunneskjenneren Bruce Johnson. Han hadde laget en dokumentar-film om hennes liv og hadde opptak fra både Selbu og Trondheim. Filmen var også vist på Kosmorama i Trondheim. Det er usikkert hvor mange hun tok livet av, men det anslås et sted mellom 23 og 49, både voksne og barn. Ellers var museet et av de mest interessante vi har sett i USA, og det hadde også en veteranbilsamling.

Det var søndag og museet var stengt, men de åpnet bare for oss og ventet i to timer, for vi var forsinket, men ingen sure minner. Her har vi noe å lære!

Neste dag kjørte vi inn i Wisconsin. I delstatshovedstaden Madison, sto en statue av oberst Heg født i Lier ved Drammen, og sjef for 15. Wisconsin Frivillige Regiment under borgerkrigen. Han døde etter å ha blitt såret i slaget ved Chickamauga i 1863.

Erik Bye hedret han med en egen vise.

Etterpå kjørte vi gjennom Cashton med en stor amish-befolkning, og besøkte en amishfarm.

Det gjorde inntrykk å se folk leve som de gjorde hos oss for 100 år siden:

Alt gårdsarbeid utført med hest, vasking av klær på en fast dag, ikke biler eller elektrisk strøm, men bruk av strøm utenom strømmettet kunne forekomme, da med generatorer, batterier eller solseler. Jordbruksredskaper var videreutviklet kun som hesteredskaper, vendere, lessevogner og presser.

Ungene kjørte til skolen med hest og vogn, og i 16-17 års alderen fikk de et friår, hvor de fikk leve i det vanlige amerikanske samfunnet. Men 95% vendte tilbake til sine amish-røtter.

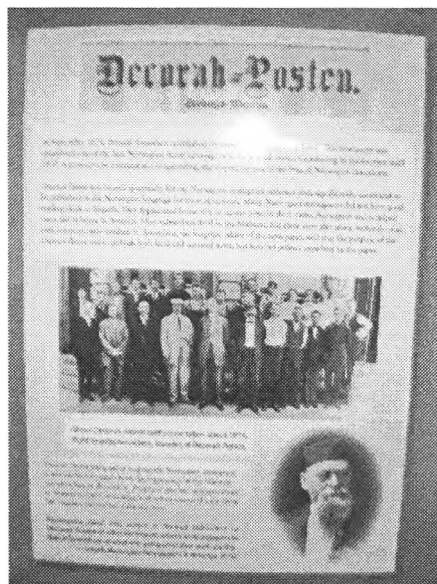
Sjøl om vi på denne turen ikke hadde eget sangkor, stilte vi alle opp på amish-farmen og sang "Nidelven" og "No livner det i lundar."

Seint på kvelden krysset vi Mississippi for å overnatte i Decorah, Iowa.

Tirsdag 24. september startet vi på Vesterheim Norwegian American Museum i Decorah.

Det som der vakte min største interesse var historikken om Decorah Posten, som kom ut fra 1874 til 1972. Grunnlagt av Brynhild Amundsen, trykker fra Skien.

Vi har ved flere anledninger gjengitt stoff fra Decorah Posten i våre årshfter.

Tidlig på 1900-tallet hadde den opp mot 40 000 abonnenter og avisen hadde korrespondenter i Norge, som med sine innlegg styrket forbindelsen med "Gamlelandet." Avisen hadde sin egen tegneserie, "Han

Ola og han Per,” noe den var alene om blant ”innvandrerevisene.”

Avisen var en nasjonal norsk-amerikansk publikasjon som var med å skape større fellesskap mellom de to nasjonene.

Den tok over flere norsk-amerikanske aviser, men da den gikk inn i 1972, var opplaget sunket til 8000.

Utpå formiddagen kjørte vi nordover inn i Minnesota, og vestover igjen over prærielandskapet til Sioux Falls i Sør Dakota. Navnet gir assosiasjoner til barndommens indianerbøker om Hjortefot av E.S.Ellis. Men det var ingen indianere å se, bare noen antiloper og oljepumper her og der i bedagelig tempo.

På kvelden gikk turen til Sons of Norway, Gjøa lodge i Nordic Hall. Den tidligere norske konsul Howard Poulson, var på plass, og sønnen Michael som hadde tatt over etter faren.

Det var mange med aner fra Byneset, og vi som var her for to år siden møtte gamle kjente.

Sons of Norway arbeider tungt her heime, og ikke alle var optimister når det gjaldt framtida i Amerika heller.

Neste dag hadde Karen Lykken, etterkommer fra gården Lykken på Byneset, lagt opp program for oss.

Vi kjørte srover fra Sioux Falls til Beresford og Alcester i Union County, hvor

vi først var på Stene farm. De drev økologisk og vi fikk servert forfriskninger fra gården: Epler med gårdsost og saft laget av alfalfa.

Richard Stene stilte med vogn trukket av to store hester, og bød på en tur for oss alle.

Traktorene var av den gamle sorten, og vi fikk startet opp en International 1940 modell, som de for øvrig hadde to av i daglig drift.

Richard ble betenkt da jeg kom kjørende med den, men jeg ble reddet av bussjåføren som sa:

”He is born on a tractor!”

Den gamle traktoren jeg kjørte med.

På Lykken farm var driften mer intensiv og moderne med ammekyr av rasen Black Angus, som vi her kaller Aberdeen Angus, pluss oppføring av innkjøpte ungdyr.

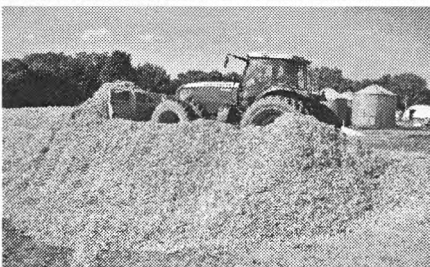

Lykken Farm.

Farmen ble drevet av Kerwyn og Kathy Lykken, men det var Kerwyns søster, Karen Lykken som hadde organisert hele dagen for oss.

Etter omvisning på farmen, dro vi til Roseni Lutheran Church, hvor det var en gedigen lunsj i Menghetssalel som nesten bare amerikanerne kan varte opp med.

Tre av oss ble med Kerwyn og så på fullforhøsting av mais, som ble lagt i utesilo. En sjølgående høster skar og finsnittet hele maisplanten og blåste det over til lastebiler som kjørte ved siden av høsteren.

Det som kanskje imponerte mest var at det var mulig å kjøre store lasebiler overalt på jordene. Silomassen ble tippet og et beist av en traktor med skjær, dro utover og pakket siloen.

Denne dagen fikk de av oss som har interesse for jordbruk skikkelig innføring i alfalfa, en gammel kulturplante av erteblomstfamilien med små blå blomster. Ellers likner planten på kløver. Navnet er opprinnelig arabisk og betyr: "Det beste fôr."

Soya var det store arealer med, også en plante av erteblomstfamilien. Belgene har 2 til 5 frø med 40% protein og 20% fett. Soyabønnene er råstoff for matolje, soyaolje, og restene er proteinkraftfôr for husdyr.

Deretter kjørte vi til "Nora Store," en nedlagt landhandel som "en merkelig skruer" Mike Pedersen, hadde kjøpt og der hadde samlet alt mulig, blant annet 3 pianoer og et kirkeorgel.

Anders Håbjørg spilte på toraderen som han hadde med på turen, Målfrid Rønningsbakk spilte piano, og innehaveren trakterte sitt kirkeorgel. Resten sang.

Det ble en givenhetsrik dag!

Nora Store.

Neste dag, torsdag 26. september, besøkte vi først museet Center for Western Stu-

dies ved det "norske" Augustana College, med et bøffelskinn som indianerne brukte som kalender til ut på 1900-tallet.

Deretter et kort stopp ved skrivestua til Ole Rølvaag, Norges svar på Vilhelm Moberg.

Så satte vi igjen kursen mot vest over prærien, hvor vi hadde lunsjstopp i Chamberlain, før vi krysset Missouri, og videre til Rapid City hvor vi overnattet.

I Rapid City står det statuer av presidentene på gatehjørnene, og konkurransen om å finne flest ble suverent vunnet av John Solem med 36 av i alt 43.

Dagen startet med å kjøre til en kopi av Borgund stavkirke.

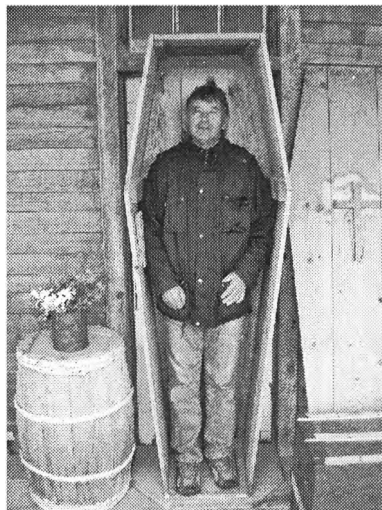

Senere på turen så vi også en kopi av Gol stavkirke i den skandinaviske minneparken i Minot. Der er det også en skulptur av Sondre Nordheim.

Så et stopp i "Fort Hays," en vesternby bygd opp til innspilling av "Danser med ulver" med Kevin Costner, og i Keystone, opprinnelig en gruveby i The Black Hills.

Mt. Rushmore med de 18 meter høye presidentene som er hogd ut i fjellet er et mektig skue, likeledes et gløtt av "Crazy Horse Memorial. Ferdig uthogget vil det være verdens største skulptur, indianerhøvdingen til hest i 180 meters lengde.

I tillegg er det der bygd et stort senter som forteller om indianernes historie og kultur.

Torger Onsøien tar mål.

Vi spiste i Gillette, og de av oss som valgte fisk fikk "støggod" villaks.

Etter overnatting i Buffalo, Wyoming, kjørte vi opp i fjellet over Bighorn Mountains, og gjennom et pass på nesten 3000 meters høyde. Det var kommet nysnø og i strålende sol var det som å være på påskefjellet. Heldigvis var asfalten bar. Vegen ned gikk gjennom en canyon, og videre inn i verdens eldste nasjonalpark, Yellowstone.

Størrelsen var som Østfold og Akershus fylke til sammen, og navnet hadde den fått etter den gule fargen på stein og fjell. For en liten skogbruker fra Trøndelag var det deprimerende å se store arealer med furuskog som var herjet av skogbrann. Og at det var nasjonalpark, gjorde at det verken var ryddet opp eller nyplantet etter brannen.

Etter overnattig i West Yellowstone, Wyoming startet søndag 29. med videre utforskning av nasjonalparken. Vi så den berømte geysiren Old Faithful, som hadde en utblåsing straks vi kom dit.

Av dyr så vi bøfler, ulv, hjort og elg. Og vi stoppet ved en mektig canyon. Ellers var dette turens eneste gråværsdag med lett yr, og seint på dagen kjørte vi ut av Yellowstone og nordover til Livingston i Montana, hvor vi hadde to overnattinger.

Dagen etter hadde Sharon Eggen Brown lagt opp første del av dagen. Vi besøkte området Absarokee, som tidligere tilhørte Crowindianerne, men hvor mange fra Byneset slo seg ned.

Det var et fint jordbruksområde, store vidder med åkrer, et elveløp og lauvkledde åser omkring.

På Eggen farm ble det første huset bygd i 1898 av Ole Eggen.

Eggen farm var i dag i dårlig forfatning, og ikke lenger i familiens eie. På veg derfra kjørte bussen i grøfta. Da fikk vi igjen erfare amerikanernes hjelpsomhet. Vanlige biler og pick-uper kjørte oss alle dit vi skulle ha lunsj. 6 i førerhuset og 10 på lasteplanet var ikke noe problem de 12 kilometrene.

Før alle var kjørt trygt av sted kom naboer til med stor gaffeltruck og slepekjetting, og bussen var "on the road again."

I ettertid en artig hendelse, men vi kunne jo blitt foruten buss en tid. I stedet fortsatte vi til Big Timber. Kjent navn fra utvandrerboka til historielaget.

Hotellet i Livingston hadde godt med plass, og etter middagen tok Anders Håbjørg fram toraderen og det ble trivelig musikk og en liten svingom.

Anders og toraderen skapte ved flere anledninger god stemning.

Neste dag, tirsdag 1. oktober, ble mye lik dagen vi hadde her for to år siden. Vi kjørte rundt Crazy Mountains, og fikk se områder der mange fra Byneset slo seg ned.

Ved den lille kirka i Lennep ble vi igjen møtt av Richard Berg, etterkommer fra Berg, Torgerstu, og hans kone Carrol. Vi fikk en historikk om området, og Carrol spilte fiolin.

Vi gjorde et stopp på kirkegården, og kjørte innom Grande Ranch, hvor så mange bynesinger fikk arbeid og opphold den første tida i Amerika.

Grande Ranch hadde over 1000 kveg, og Richard Berg på Berg Ranch hadde 400 kveg og 40 000 dekar. Graset var alfalfa og naturgras og det ble nesten ikke brukt gjødsel.

Området lå på 1500 meters høyde, men det ble likevel dyrket litt bygg.

På Berg Ranch brukte de fremdeles cowboyer til hest for å etterse og samle kveg.

Richard syntes de gjorde jobben bedre enn 4-hjulinger.

I Martinsdale hadde Carrol og mange medhjelpere ordnet med lunsj til oss.

Det er lett å forstå at bynesingene trivdes rundt Crazy Mountain. Høyeste topp er 3418 meter, og naturen mye lik Trøndelag.

Dagen etter er transportetappe fra Billings i Montana til Bismark i Nord Dakota. Little Big Horn ble sløffet, på grunn av at amerikanerne ikke ble enige om budsjettet, og stengte alt av severdigheter og unødvendig administrasjon.

Men dagen ble ikke lang. Inger Torill hadde ordnet rebus og hadde sanghefter. Turdeltakerne var en kjempefin gjeng og fant på mye artig. Bussens fastlege skrev ofte ut felles medisin på blå resept, når hosten ble besværlig, og da steg stemningen merkbart.

Torsdag 3. oktober Norsk Høstfest i Minot, og et høydepunkt for mange av turdeltakerne. Det er et stort, årlig arrangement og som går over flere dager, og hvor sangeren Bjørø Håland er fast innslag to ganger daglig i Oslo Hall.

Nytt av året var opptreden av "Andrew Sisters," tre flotte damer fra Trøndelag. Og da søstrene stammet fra Selbu, hadde Selbu kommune satset stort med egen stand, hvor ordfører Inga Balstad og reiselivsutvikler Tove Solli Røset drev "Selbupropaganda."

Fra Granby gård i Selbu stilte også Inger Granby og Åge Sandvold.

Sammen med selbyggen fikk vi ideen om å arrangere tur for amerikanere til Norge. Kanskje fly fra Amerika til Bergen, Hurtigruta fra Bergen til Trondheim med Geiranger og Trollstigen, og så fordele gruppen på Selbu og Byneset.

Høstfesten er en blanding av alt fra rosemalte tregjenstander til lutefisk og rømmegraut.

Det er mange norsk amerikanere som ser fram til Høstfesten, især av den eldre garde. Der møter de mange venner som de kanskje ser bare denne ene gangen i året. De andre skandinaviske landene har også egne avdelinger her.

Avskjed Minot

Neste dag var turens siste kjøreetappe kommet: fra Bismark til Minneapolis.

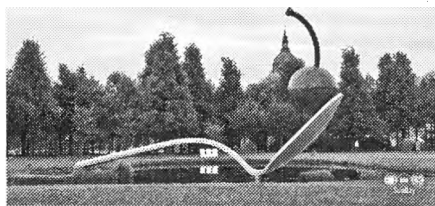
Lunsjen var i Kringen Lodge i Fargo, en av de mest aktive Sons of Norway losjene.

Og der ble vi møtt av orkdalingen Helge Rømesmo, som har arbeidet og bodd i Fargo siden 1953, men hadde ikke glemte sitt orkdalsmål!

Kringen Lodge, Fargo

Siste dag i Amerika, lørdag 5. oktober, var det guidet tur i tvillingbyene Minneapolis og St. Paul. Fra toppen av det Nye Teateret hadde vi utsikt over Mississippi med bruer, sluser og de mange møller og kornsiloer. Fossene som før drev møller og sagbruk, var årsaken til at byene ble lagt her.

Minneapolis

Til slutt en runde på USA sitt største kjøpesenter, Mall of Amerika. Kjærkomment besøk for damene, men et "skrekens hus" for enkelte av oss av det andre kjønn.

Det var en lettelse å komme på bussen og å begi seg til flyplassen.

Det har i mange sammenhenger vist seg vanskelig å gjenta en suksess, men vi føler at vi lyktes bra. Opplevelsene hadde

MEDLEMSKONTINGENT for 2014

På motstående side finner du en giroblankett for medlemskontingenten for 2014.

Kontingenten er som før
kr. 100,- pr. person.

Viktig !

Husk å skrive avsender **navn og adresse i avsenderfeltet på Giroen.** Det er ikke nok å signere i signaturfeltet da dette ikke vil vises når Historielaget får kopi av din innbetaling. (Bankene blanker ut dette feltet, og vi kan ikke få opplyst hvem sin konto dette er utbetalt fra).

Det samme gjelder når du betaler via Nettbank, skriv i feltet ”melding til mottaker” navn og adresse på de som skal være medlemmer.

Ønsker du imidlertid å støtte arbeidet vårt uten å binde deg som medlem kan du bruke samme giro, men skrive gave der hvor det står medlemskontingent.

***Vi takker hjerteligst
for den støtten vi får!***

Kvittering

Innbetalt til konto

Beløp

Betalerens kontonummer

Blankettnummer

6263194990

Betalingsinformasjon

MEDLEMSKONTINGENT FOR 2014

GIRO

Betalings-
frist

Underskrift ved girering

Betalt av

Betalt til

**Byneset Historielag
Ingegjerd Opland, Stene Olastu
7074 Spondal**

Belast
konto

Kvittering
tilbake

Kundeidentifikasjon (KID)

Kroner

Øre

Til konto

Blankettnummer

<

>

4200 37 13355

<6263194990>

stått i kø, og gitt minner for livet. Igjen hadde vi gått i utvandrerens fotspor og blitt imponert over de 1500 som utvandret fra Byneset, de første for over 150 år siden. De starta bokstavelig på bar bakke i Ville Vesten.

Nok en gang takk til guiden vår Inger Torill Kirkeby og Arne Håbjørg som nok en gang hadde lagt ned mye arbeid med å knytte kontakter "over there." Og Amerikabussen hadde sydd sammen et meget vellykket opplegg.

Torger Onsøyen

Reiseleder og sjåfør

Prins Valiants borg i Trondheim ?

Har du lagt merke til at Nedre Leirfoss kraftstasjonen ligner en romantisk middelalderborg med sine skyteskår på taket og eldgamle granittvegger med bratte fjeldskrenter rundt?

Det gjorde også den kanadiske tegneren Harold Rudolph Foster. Han var berømt

som Tarsan tegneren, da han fra 1937 til 1982 skrev og tegnet historien om Prins Valiant, en av verdens mest berømte tegneseriehelter. Prins Valiant er sønn av den landflyktige kong Aguar av Thule, som lever i engelsk ødemark og dumper bort i kong Arthur og hans enorme slott

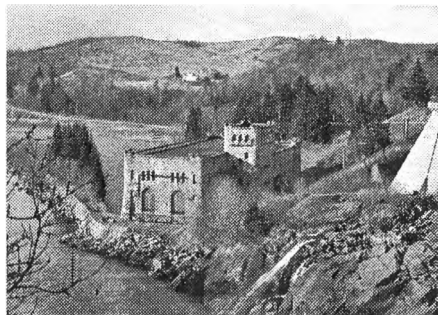
Camelot. Foster plasserte likegodt Thule i Trøndelag og kongeborgen på Vikingsholm er basert på plasseringen av Nedre Leirfoss Kraftstasjon.

Sansynligvis har Foster sett en illustrasjon av kraftstasjonen ved Nedre Leirfoss i en bok eller et postkort og blitt inspirert av det.

Kong Aguar måtte flykte til England etter at tyrannen Sligon har tilranet seg hans trone.

Som 16 åring blir Prins Valiant slått til ridder av det runde bord av Kong Arthur, og hans far gjenerobrer Thule. På en av sine reiser treffer Prins Valiant den vakre Dronning Aleta av Tåkeøyene, som han først tar for en trollkvinne, men som blir hans livs kjærlighet. De giftet seg og fikk deres første sønn Arn. Deretter fikk de Karen og Valeta (tvillinger), så Galan og Nathan.

Ultima Thule forestillingen om den uendelige naturen i nord, i Europas utkant

og folket som bodde der. (Den ytterste utpost.)

Kong Aguar flyktet over nordsjøen mot England. Landflyktige og skipsbrudne skylles de opp på den engelske østkysten. Som 2åring opplever Valiant at hans mor dør av sumpfeber.

Her ved borgen og elvebredden skalv hans elskede Aleta av kulde etter sitt første møte med vinteren i Thule.

I.O.B.

Starten av Ungdomslaget De Unges Haab

For å få med grunnlaget til starten av ungdomslaget «De Unges Haap» vil jeg gå enda litt lenger tilbake enn til det «herrens år» 1898. Trangen til å samles, komme sammen til nytte, leik og moro er vel like gammel som menneskene. Byneset var og er vel fremdeles ikke noe unntak. Det var vanlig og samles på tilfeldige steder, bare for å komme sammen og det var ikke alltid at det kom bare godt ut av slike «samlinger».

I 1876 – 77 kom folkehøgskolen til By-

neset. Og i den tiden var det vel at Oluf Høyem og Lars Andgrimsen Brå stifta Byneset Frilynte Samtalelag. Det hadde til formål å samle frilynte unge menn til samtale, opplesning m.m. Seinere ble det anledning til å delta for kvinnfolk også. Men samtalelaget ble ikke så gammelt. Det kom politikk inn og derfor gikk det istå. Det var i 1889. Det så da ut som det ikke skulle bli ungdomsrøysle men så tok noen unge kvinner saken i si eiga hand og fikk istand et ungdomslag med skrevne

lover, formålsparagraf o.s.v.

Det første møtet ble holdt i «Haldogarden» høsten 1889 og laget fikk navnet «De Unges Haap». De hadde også ei handskrevet avis «Brodd» og dreiv med teater, opplesning, sang, musikk, diskusjon m.m. Alt dette var det nok Oluf Høyem (gammelklokkarn) som stod bak, både navnet på laget og de andre aktivitetene. Han skreiv også en sang til laget.

DUH var i begynnelsen bare for sørbygda, men om litt kom også resten av bygda med. Akkurat hvilket år veit vi ikke, men i 1893 var Jørn Kleivom formann. Det var han som da tok imot fanen som ble overrakt laget. Karen Tøjestu foretok overrekkelsen og fanen var malt av Aksel Høyem. Fra den tida er det i grunnen ikke så mye vi veit om laget anna enn at de holdt møtene sine rundt om på gårdene over heile bygda. I januar 1898 var Oluf Presthus, Audun Berg og Oluf Fallan som utsendinger fra DUH med og starta Ut-Trøndelag Ungdomslag. Og i fra den tida har vi litt notater.

På et møte på Fallan 27 februar 1898 ble spørsmålet om ungdomshus drøftet. «Innerbyggen» bau te gratis tomt på Drajen. Jakob Tørjestu bau te gratis tomt + kr. 50,- om huset ble satt på tørjestuhaugen. I loven stod det at huset skulle stå på et sentralt sted på bygda. Og så ble de uenige om hva som var den mest sentrale plassen. Dette var i februar, sommeren gikk uten noen avklaring og om høsten ble det deling. Siste avisa for det samla laget er datert 23/10 1898. Audun Berg var da formann.

Innerbyggen var snart ute igjen. 14 dager etter, den 16/11 holdt de møte hos Kristen Høyem og stifta nytt lag. De beholdt nav-

net De Unges Håp og fikk også tak i fanen. Det ble vedtatt lover, valgt formann og styre. Lagsavisa ble døpt «Fram» det samme som i dag. Første formann var Oluf Presthus. Pengene fra forrige laget ble delt, visstnok etter antall lagsfolk fra hver av bygdadelene. Det var ganske likt og utgjorde ca. kr. 300,- på hver. De holdt ganske ofte møter hvor de diskuterte aktuelle ting som f.eks. Natlølperi, tobakk, kortspill, dans o.s.v.

Når laga delte seg på husspørsmålet var det rimelig at det snart kom opp igjen og allerede i 1899 meldte det seg. Det ble valgt en komite på fem mann til å ta seg av saken. I lovene stod det at huset skulle plasseres et sted mellom Spongdal og restbrua. Det oppstod en del diskusjon da en del ville ha det plassert bak høyemshaugen, mens andre ville ha det på

«Drajen». Om våren 1899 ble det lyst ut en låve av tømmer tilsalgs på Geitastrand 9x16 alen (ca. 5,6x10,9m). Isak høyem og Oluf Fallan ble valgt til å reise og se på loven og de kjøpte den. Den ble revet og frakta heim over fjorden med båt på dugnad og reist på «Drajen». Den ble riktignok tillagt litt både i lengde og bredde for at det skulle bli stort nok.

2.juledag 1900 ble innvielsesfesten holdt i Folkvang som huset ble døpt. Isak Høyem var da formann i laget, var vel den som hadde tatt de tyngste taka med å få reist huset. På festen var det åpningstale av Oluf Høyem, opplesning, skuespill og lysbilder og de hadde musikk fra Byåsen. Første gang huset var utleid var til hormmusikken. Leia var da kr. 32,- en forskrekkelig pris etter den tida.

I mars 1901 ble det vedtatt å starte et sangkor. Halvdan Høyem var leder, men han fikk ikke mye glede av det. Anonym brevskrivning med grov personlig kritikk og ondsinnet sladder hagla ned over både han og sangerne og knekka det hele.

Spørsmål om innmeldelse i UtTrøndelag ungdomslag var oppe på møte i juli 1902 men ble utsatt. Om høsten kom spørsmålet opp på nytt og da ble det bestemt å gå inn som medlem fra nyttår 1903.

Da Bynesets kirke i 1902 skulle oppusses deltok ungdomslaget og fikk skrapa kalken av hjørnene og rundt buene der det er «hugget» stein. Sommeren 1903 var De Unges Håp vertskap for ungdomsstevnet. Det var kretsstevnet for laga på Hølonda, Orkdal og i Trondheim. Forslag om å revidere lovene ble i 1904 utsatt men i 1905 ble de etterå ha vært behandla og forandra

på et par møter, enstemmig vedtatt. Noen år fremover nå ser det ut som det har vært forholdsvis rolig i laget uten store hendelser. Det ble heile tida kjempa en innbitt kamp mot dansen, men den holdt seg godt likevel tross alle kvelningsforsøk. I lovene av 1905 var dans på møtene ikke tillatt. Folkeviseleiken derimot, den var godkjent, men den ble det liksom aldri noe serlig sving på, kanskje mye fordi de manglet lærere. Det var også slik at de som kausjonerte for lån av penger til bygging av huset hadde tatt forbehold. D.v.s. De var sjølskrevne medlemmer av husnemda og krevde og fikk vedtatt at det skulle holdes bare to dansefester i året i laget. En om våren og en om høsten.

Per Andreas Mule
6. nov. 1988

Tanker ved freden

En dag kom freden stormende, og alle stemte i en jubelsang, så ekko klang fra gatesmug og li.

Det bølget over verden – en takk for seir og fred, barbarene var knekket, demonen var slått ned.

Vi skrek og lo og ropte, kunn for ditt og datt, så nazipakka gapte og herrefolket skvatt.

Vi kjørte kjente størrelser fra Norges vannmaktstid, for full musikk bak murene, nå skulle de få svi.

Ja her var liv og latter, vårt eget land var fritt og flagget valet stolt fra stang i rødt og blått og hvitt.

Fra vest kom landets menn med æren i behold, og unge trauste kjempere med rene blanke skjold.

Og midt i vårens fagre flor, steg kongen vår i land. Med jubel hilste folket den sterke ranke mann.

Fra torg og gatehjørne, steg ropet villt og helt. Nå har vi knekket skammen. Du og Vi selv er ett.

Og fagre ord og løfter om samhold fullt og helt, fra radio og presse ble sendt rent offesielt.

Og prester og prelator, sang ut til landets pris, en seiers – serenade på ekte embedsvis.

Vi sto i kø og glante og hyllet sterke menn som tok i «små» i nakken og ga dem «kursen hjem».

Ja nå skulle tyranniet for alltid slåes ned, - og folket trygt få leve, i frihet og i fred.

Alt som heter kriger, må knuses det er klart! Man har da tross all verdens gru en sunn fornuft bevert.

I damp av tårer, blod og sved, vi roper på vår makt, vår framtid, ungdom av i dag; Til våpen i Giv akt.

Gå ut mot grensen lengst i vest, hvor kvelden står i brann og elsk på riktig «heltevis» ditt folk og fedreland.

Slå ned hver en tyran som med makt vil krenke landets rett, og vis om så på ærens mark, at Du og Det er ett.

Men noen kaller mordet, en kamp om sunn fornuft, mens andre sier livsrom og blunker ekstra lurt.

Og bakom står de «kloke» og spalter et atom for og i all beskjedenhet og skaffe folket rom.

De sier at de elsker hver eneste nasjon og garantien trygges i hver en ny kanon.

Hver granatsplint og kule er blitt et synlig tegn, på humbug, løgn og fraser av store sterke menn.

Bla opp i krigens saga – se svunne helters dåd og lytt ærbødig stille til samvittighetens råd.

Hva annet vil den si deg enn sanne, enkle ord, krig avler krig, hat avler hat, og ikke fred på jord.

La «maktens» treller fare, la minne deres død. Den framtid vi vil bygge, skal gro av friske frø.

En fremtid som er verdig det menneske som tror at krigen er umulig, når «næsten» er vår bror.

I brorskap vil vi bygge, fra grensen og til hav med ren og ærlig vilje,- det land vi holder av.

Mot alt som øder lykken og livet som vil gro, vi hever åndens våpen og seiersvisse tro.

Gå frem med hevet panne, din ungdom er deg nok! Heis livets fagre fane mot verdens ragnarokk !

Og husk at åndens stridsmenn får tåle hogg og slag, men ærensstolte merke er ditt på seirens dag.

Vårt håp så blå som himlen har våren i sin favn. Hver livsfrisk gutt og jente, den kaller på ditt navn.

Bli med og bygg et Norge i harmoni og fred, - si hugheilt ja til livet ! Vær med, slutt opp om det.

P. Skj.

6/1 46

Det er itj spøkelse alt som tasse på Tausloftet!

Årtusenets hittil største kulturbegivenhet på Byneset

«En høstdag i Onsøyhåggån»

Årets forestillinger gikk i år med generalprøve på fredag 23. august med elever fra mellomtrinnet på Rye og Spongdal skoler som tilskuere. Elevene og lærerne viste at de likte det som foregikk på scenen og dette inspirerte alle aktørene. Ordinære forestillinger på lørdag 24. og søndag 25. august. Folk møtte opp og begge forestillinger gikk for fulle tribuner i fint høstvær. Forestillingen var basert på samme teaterstykke som i fjor, skrevet av Ingegerd Opland. Nytt i år er at Roar Wik har skrevet tekst og melodi til syv sanger som er skrevet inn i forestillingen, samt at han har regien av stykket. Stykket gir et godt bilde av livet på en husmannsplass på slutten av 1800 tallet. Deres liv i fattige kår og søken etter noe bedre. Og Amerika ble drømmen for mange på Byneset som i Norge forøvrig. Etter hvert kom brev til hjemlandet fra de som alt hadde reist, og som fortalte om forholda på andre siden av havet. Dette hadde mye å si for at «Amerikafeberen» spredde seg.

I årets oppsetning i Onsøyhåggån hadde Sivert Almås Jullumstrø rollen som plassens eldste sønn Anders som skulle reise til Amerika, og hans kjæreste Anne ble spilt av May Kristin Svanholm Hegvold. Husmannen Ingebrigt ble spilt av Anders Håbjørg, hans kone Serine av Gunhild Onsøyen Johansen. Alle fire viste seg som gode sangere og skuespillere. Innlevelsen i teksten både i sanger og replikker gjorde mangt et øye vått.

Alle de åtte barna som levde i Onsøyhåggån i 1882 var med i stykket. Det var foruten Anders.

Anne: Ingrid Hove, Jakob: Sevald E Røst Klomsten, Marit: Maren Vigdal Berge, Randi: Veronica Opland, Sigurd: Jonas Stene, Gurine: Anna Kristin Onsøyen Johansen, Johan: Edvard Støland. Det var en fornøyelse å høre og se på deres prestasjoner.

Bestefar: Knut Olav Aasegg hadde mange slagferdige kommentarer i løpet av stykket.

En del av de medvirkende samlet ved trappa på husmannsplassen.
Flere bilder fra forestillingen ligger på vår Facebook side.

Bestemor: Elly Marri Aasegg var ei oppofrende bestemor som måtte tørke tårer når hun tenkte på Amerika.

Saueklipper Torger Onsøyen hadde problemer med å få klipt sauen. Hva som var grunnen ble et åpent spørsmål. Prologen Torger fremførte var en viktig start på stykket. Publikum fikk følelsen av at de levde i 1882.

Spinnerske: Brit Flønes kunne sine saker, men fikk for lite ull da klippinga gikk så tregt.

Nabobarn: Siri Langørgeren, Guro Vigdal Berge og Vilde Risstad Solli likte seg på husmannsplassen og deltok i leik og sang.

Naboer: Tora Rømo kom med beiningskorg siste kvelden. Sammen med flere naboer ble det et avskjedslag for Anders.

De musikalske innslaga skapte stemning og god tonefølge.

Lur: Janniche Rikstad og Gunhild Onsøyen Johansen

Kontrabass: Kristian Vikan
Elpiano/Repetittør: Anne Daugstad Wik
Klarinett: Ingrid Hove
Fele: Torill Aasegg
Torader: Anders Håbjørg
Lydmester: Sigurd Ellingsen sørget for at alle tilskuere hørte godt hva som ble fremført.

Regi: Roar Wik
Ide & manus: Ingegerd Opland

Styret i Onsøyhåggån med leder Bjørn Haug hadde bygget tribuner som gjorde at 200 personer kunne se det som ble fremført.

Alle forestillinger ble avsluttet med stående applaus.

En stor takk til alle som har medvirket til å få avviklet forestillingene.

I. O. Berg og I. Opland

Møte med Sharon Eggen Brown

Sharon Eggen Brown ønsker Arne Håbjørg og de andre i følget velkommen til Absarokee.

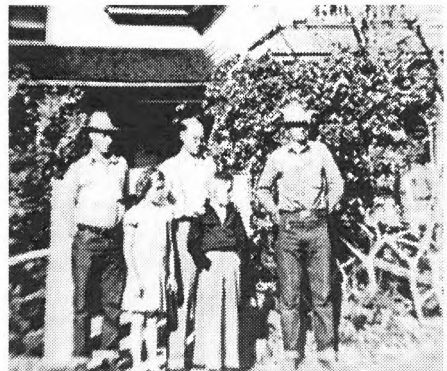
Under årets tur med historielaget møtte de Sharon Eggen Brown. Sharons besteforeldre emigrerte fra Byneset. Det var Serina Kristensdatter Gaustad og Ole Eggen. Ole kom til Montana i 1888 og begynte og arbeide i gruvene ved Castle town, (i dag er byen en spøkelsesby). Serina reiste over i 1898 sammen med Karen og Martin Grande, som da hadde vært på Byneset på besøk. Hun ble boende en tid på Grande ranch i Lennep.

Ole kjøpte «Eggen ranch» i Absarokee i 1898, stedet ligger mellom Big Timber og Billings, like nord for fjellene Big Horn og Yellowstone nasjonalpark. Ranchen er på 320 acres (1280 dekar). Det ble sagt at det var smart av de og bosette seg på et sted hvor det var både vann og fjell. Serina og Ole giftet seg 2 januar 1900. Og de fikk etter hvert 7 barn.

Deres sønn Sigurd tok over stedet og førte driften videre, på jordene ble det dyrket Alfa-Alfa et gras som brukes mye i Mon-

Ole Sivertsen Eggen og Serina Kristensdatter Gaustad

Sigurd Eggen til høyre på bildet

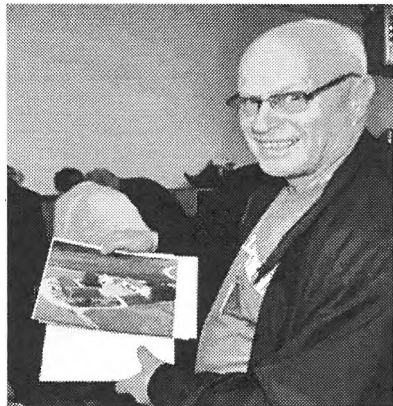
tana. Sigurd ble gift med Thelma Anderson, de fikk tvillingene Sonja og Sharon, Sonja døde 32 år gammel. Thelma hadde to barn fra før, den ene av de (LaVelle Lamoreaux) tok over gården etter at Sigurd døde i 1986. Men drift ble det så som så

med etter at han tok over. De siste 10 åra er ikke ranchen drevet som egen enhet, jorda er bortleid og husa dårlig vedlikeholdt. Telma bodde på ranchen frem til 1994 da hun ble så dårlig at hun måtte flytte. Sharon er gift med Jerry Brown, de fikk to barn men begge døde, senere adopterte de to barn.

Sharon benyttet anledningen til å kontakte de norske vennene hun hadde fått på Byneset under hennes besøk der i juni 2013, da noen av de var med på turen. Det var blant andre Lillian Rathe og Ketil Røstum som nå eier gården der Sharons bestefar ble født i 1868. Ketil hadde med et bilde til Sharon som viser gårdshusene og jordene rundt, hvor de i dag dyrker korn og poteter.

Det ble også besøk i Rosebud Cemetery, den lokale kirken og kirkegården. Der møtte mange lokale innbyggere som ville se og snakke med de reisende fra Byneset. I tilknytning til kirken var det et lite selskapslokale hvor menigheten spanderte kaffe og kaker på de tilreisende, der var utlagt bilder og opplysninger om folk fra distriktet. Dan Aadland en innvanderer med dansk blod i årene, fortalte om nordmenn som hadde bosatt seg i området. Han nevnte bl.a. Margrethe og Lars Høyem, Laura og Knut Haugan, Serine og Sigurd Eggen og Alvin Graneggen. Alvin som er onkel til Magnar Graneggen var en humorfylt kar som ofte sang når han arbeidet. Han ble på grunn av sin humoristiske opptreden kalt for «happy hooligan».

I området ved Absarokee er det indianerreservat for Crow-indianere. Apsaalooke er det indianske ordet for Crow og betyr «den stornebbede fugls folk». Indianerne og de hvite i området hadde et bra forhold til hverandre og samarbeidet om mye, bl.a. gikk indianske og hvite barn på samme skole. Indianerhøvdingen «Plenty Coups» den siste av de store

Ketil Røstum med bilde av gården Sharons bestefar kom fra.

Chief Plenty Coups

høvdingen, var en fremsynt og diplomatisk mann og var nok en medvirkende årsak til at forholdet til de hvite gikk så bra. Samtidig greide han å bevare Crow lands folk og kultur på en god måte.

I.O.Berg

Kilder: Billings Gazette
Arne Håbjørg

Utedassen på Marken gård i bymarka forsvunnet

Arbeider-Avisa 9 november 1989.

et var i Oktober at skog og vedlikeholdsseksjonen i Trondheim Kommune fikk den dramatiske meldingen om at et helt uthus «litjuset» på Marken var stjålet. Bare stampen i gammeldassen sto igjen. Hvor den hadde tatt vegen var et mysterium, inntil at en observant markatraver fant igjen materialene. De var da pent stablet under en gran ved markabekken. Da var

alle spikrene trukket ut og hvær eneste bordbit var numerert og merket, klar for å settes opp på et annet sted. Det gjorde det jo lettere og få satt opp igjen på det sted det hørte hjemme.

Tyveriet ble aldri oppklart så det er fortsatt en gåte hvor det skulle få et nytt liv, og som hva?

Byneset historielag sin kalender for 2014

For oktober 2014 er det et foto fra Løvsetgjerdet ca 1932 av familien Skogseth. Etter å ha møtt Arvid Skogseth, fikk jeg opplyst at den ukjente gutten er Jarle Onsøyhagen (1925-2007), sønn av Elida Johansdatter Onsøyhagen (1899-1989), og at den eldre kvinnen er hans mormor Marit Knudsdatter Onsøyhagen (1870-1944), født Klefstad på Klefstadhaugen. Hun var gift med Johan Ingebrigtsen Onsøyhagen (1878-1941), og de var for-

eldre til Elida og John Onsøyhagen, Bynesets siste husmenn.

Marit Ingebrigtsdatter Klefstad (1871-1903), født i Onsøyhagen, mormor til Arvid Skogseth og søster til Johan I. Onsøyhagen. Marit og Johan er to av barna som er med i vårt friluftsteater i Onsøyhåggån fra året 1882.

TO

Alle store prestasjoner ble en gang sett på som umulige!

Det er pussig at enkelte går i teatret i stedet for til doktoren når de har hoste!

Forskjellen på god og dårlig samvittighet består ofte bare i litt glemsomhet.

Usansynlig

Det sanne kan undertiden være usansynlig.

De Unges Håp

Mel: At far min kunne gjera.

Som vårens morgenrøde
med solegull og fjell,
som fuglesange bløde
som blomst på bakkeheld.
Som morgenbris opfører
sin lek om lette båt,
så ungdomslivet rører
seg i «De Unges Håp».

«De Unges Håp» vi bygger
med tro på lysets seir.
Og maner onde skygger
på flukt til mørkets leir.
For rene ord og seder
og plettfritt hjerteskjold,
det være skal vår heder
vårt sverd mot mørkets vold.

«De Unges Håp» skal næres
ved sand opplusnings barm,
og trofast skal det bæres
på søskenlagets arm.
Da vil og Herren være
tilstede i vårt lag,
og oss som unge lære
å kjempe for hans sak.

«De Unges Håp» skal bygges
på kjerlighetens grunn.
Med hjertets signing trygges
i lek og alvorsstund.
Og kjerlighetens strømme,
bedugge skal vårt lag.
Forklare våre drømme
til vekst for lysets sak.

Tillykke ungdomsskare
med våren i ditt sind!
Gi herren deg bevare
for fienden som vil inn.
Så rene påskelilje
smukt pryde kan ditt bryst
stålsette alles vilje
til livets alvorsldyst!

Skrevet av Oluf Høyem til et av ungdomsmøta i

De Unges Håp vinteren 1898.

I.O.B.

LØSNINGER PÅ JULENØTTER 2012

TRØNDELAG PÅ QUIZ OG TVERS

Navn, steder og hendelser m.m. som kan knyttes til Trøndelagsfylkene.

	SPØRSMÅL	SVAR
1	Tettbebyggelse lengst sør i Nærøy kommune. Gammelt handels- og gjestgiversted.	ABELVÆR
2	Hovedkirke i Skogn prestegjeld, bygd i Middelalderen.	ALSTADHAUG
3	By og administrasjonssentrum sete for Fosen tingrett.	BREKSTAD
4	Navngitt Lilletorvet.	CICIGNONS PLASS
5	Dalen har navn etter elva Driva.	DRIVDALEN
6	Den andre av tre i en trilogi om familien Neshov fra Byneset.	EREMITTKREPSENE
7	Bygd og et dalføre i Stjørdal kommune.	FORRADALEN
8	Avstanden over fjorden til Byneset i Trondheim er ca. 5 km på det smaleste.	GEITASTRAND
9	Kommunesenter for de tidligere herredene Tiller og Leinstrand.	HEIMDAL
10	Består av kjøtt fra storfe og sau pluss kjøttboller som også skal inneholde fårekjøtt.	INNHERRESDSSODD
11	Ble fradelt Åfjord som egen kommune med 1529 innbyggere 1. januar 1896.	JØSSUND
12	Skisenter ligger i Orkdal kommune,	KNYKEN
13	Trener for Østerrikes herrelandslag, og fra 1978 tok han over som norsk rikstrener.	LUNDEMO
14	Tunnelen ble åpnet 27. mai 2010 som en del av Nordre avlastningsvei.	MARIENBORG-TUNNELEN
15	Kanskje kjent for byen Kolvereid som er Norges minste by.	NÆRØY
16	Gruva ble drevet 1936-1972. Gruvene danner i dag ei sammenhengende gruve, som vedlikeholdes og sikres av et museum	OLAVSGRUA
17	Bygd i 1989 og konserthuset har fått sitt navn etter en historisk tradisjon i Trondheim.	OLAVSHALLEN
18	Et område i Trondheim på sletten under Kristiansten festning.	PAPPENHEIM
19	Skipet ble bygd også for cruiseferd. Besøkte Trondheim senest 2.7.2012.	QUEEN ELISABETH
20	Et årlig marked og kulturarrangement på Røros som finner sted den tredje tirsdag i februar.	RØROSMARTNAN
21	Fornavn Joralf, og fylte 85 år i 2012 med sine varme hender.	SNÅSAKAILLN
22	Den største og eneste bebodde av øyene er Husøya. Arealet er 14 km², hvorav Husøya utgjør 8 km². Øya har ca. 15 fastboende.	TARVA
23	Verdals navle får ætj pøls så hoppe æ i elva.	ULVILLA
24	Den gamle kongeveien ligger i Drivdalen mellom Oppdal og Dombås. Er 6 km lang.	VÅRSTIGEN

3 uttrukne vinnere med 24 riktige besvarelser som har fått hver sin bokpremie:

Helge By, Vipev. 9, 7082 Kattem

Siw Anita By og Roger Metlie, Vorpa 5, 7070 Bosberg

Kirsten Bye, Vorsetlia 11, 7070 Bosberg

Etterlysning

Noen som kjenner de som er på bildet? Fra 50 årsjubileumet Berg Meieri i 1934.

Om du vet hvem det er eller ønsker å se nærmere på bildet: Kontakt Inge Olav Berg, ingeolavberg@googlemail.com

JULENØTTER 2013

LITT AV ALT PÅ QUIZ OG TVERS

Lykke til, og GOD JUL!

	SPØRSMÅL	SVAR
1	Prinsen Hotel i Trondheim er nå (november 2013) med i hotellkjeden..?	
2	Navnet på måltidet mellom frokost og middag brukt i "gamle dager"?	
3	Hvilket pavennavn (ikke sammensatt) har vært brukt flest ganger?	
4	E39 starter i Aalborg i Danmark og ender i...?	
5	Cupfinalen i fotball for kvinner ble spilt 23. november 2013 mellom Stabæk og?	
6	Hva ble tilhengerne av forkynteren Hans Nielsen Hauge (1771-1824) kalt?	
7	Cornwall i England var i antikken en storprodusent av hvilket metall?	
8	Skriv to par(mann,kvinne)som hver skriver navnet likt både for- og baklengs.	
9	AEIMRST - Sorter bokstavene til å bli et vevet tøyestykke.	
10	Hjalmar "Hjallis" Andersen hadde fylt 90 år før han døde på denne dato...?	
11	Hvilken norsk forfatter har skrevet romanen "Blåbreen"?	
12	Felles egennavn på skoler i Lillehammer, Oslo og Kristiansand?	
13	I hvilket land hører flyselskapet Air Memphis hjemme?	
14	Uttrykket "sekunda ikke" finnes i hvilket teaterstykke/musikal?	
15	Hva heter konsernsjefen i Statoil?	
16	Klokka justeres 1 time fra normaltid til sommertid, men hvilken vei?	
17	I hvilken by kan du besøke Misjonsmuseet fra 1864?	
18	Er Madagaskar selvstendig republikk med eget flagg?	
19	Byen Stalingrad fikk i 1961 nytt navn. Hva heter byen nå?	
20	Hvilken sportsgren på is ble med i vinter-OL fra 1998?	
21	På land forbindes aktiviteten med garn, i sjøen med tråd. Fellesnavn?	
22	Nåværende stat i USA som hadde jernbanedrift fra 1879 - 1966.	
23	Hvem har normalt lengst drektighetstid av gris og løve?	
24	Insektgruppe med over 170000 arter, mange med fargerike vinger.	
25	Sorter bokstavene til å bli navnet på en viktig aktør hvert døgn hele året.	IETSOTIMGEKTOLUTNROSIT
Skriv løsning/forslag på nr. 25 her		

LØST AV:

.....

Svar på JULENØTTER må være levert/sendt senest SØNDAG 26. JANUAR 2014.

POST: Ole Arnfinn By, Martin Haugens v 23, 7070 Bosberg.

E-post: arn-b@online.no TELEFON/SMS: 91519281

3 bokpremier trekkes blant de med alle/flest riktige besvarelser.

Hei medlemmer i Byneset historielag! Dette er gode gavetips!

Bøkene kan kjøpes på coop Rye i åpningstiden mandag - lørdag.

Ny pris på IV-V-VI: Kr. 250,-

Bind VII: 350,-

Konfirmantbøker: kr. 250,-

3 Slektsbind: kr. 1000,-

Du kan også kjøpe kalendere, årshafter og DVD-er.

Historielaget sitter og selger artiklene på Salgsmessa på Byneset sykehjem på Spongdal lørdag 30.november kl. 10 – 16.

Coop Rye: fredag 6.desember kl.15 – 19 og lørdag 21.desember kl.10 – 14.

Les mer om artiklene på www.byneset.net

 Byneset historielag

ønsker alle en riktig God jul og Godt nyttår 2013

God Jul
og
Godt Nytt År!

